

POLSKA AKADEMIA NAUK
INSTYTUT HISTORII

KWARTALNIK HISTORYCZNY

Rocznik CIV

Nr 2

WARSZAWA 1997

<http://rcin.org.pl>

INFORMACJA DLA AUTORÓW „KWARTALNIKA HISTORYCZNEGO”

Trudna sytuacja finansowa „Kwartalnika Historycznego” (brak funduszków na przepisywanie tekstów autorskich) zmusza nas do wprowadzenia ścisłych rygorów, dotyczących formy tekstów nadsyłanych do druku w naszym piśmie.

1. Wszystkie teksty muszą być składane w dwóch egzemplarzach, przepisanych (lub wydrukowanych z komputera) według obowiązujących norm wydawniczych: na stronie 30 wierszy po około 60 znaków, z marginesem z lewej strony, szerokości 4–5 cm. Poprawki i uzupełnienia w tekście muszą być ograniczone do minimum i nie mogą przekraczać trzech na jednej stronie; nie stosujemy żadnych podkreśleń. W przypadku wydruku komputerowego należy dołączyć dyskietkę.

2. Układ pierwszej strony artykułu i artykułu recenzyjnego (tj. obszerniejszej, polemicznej recenzji) musi wyglądać następująco: z lewej strony u góry imię i nazwisko Autora i pod nim w nawiasie miasto, w którym pracuje; poniżej tytuł na środku strony (na osi). Wszystkie te elementy należy pisać pismem tekstowym, nie zaś samymi wielkimi literami.

3. W recenzji ponad tekstem należy umieścić kolejno: imię (w formie rozwiniętej) i nazwisko autora recenzowanej pracy, jej tytuł i ewentualnie podtytuł (według strony tytułowej); jeśli recenzja dotyczy pracy zbiorowej, wówczas po tytule należy podać imię i nazwisko redaktora; następnie — w przypadku pracy wielotomowej — liczbę tomów lub części (np. t. 1–2) cyframi arabskimi i dalej: miejsce i rok wydania, liczbę stron, na ostatnim miejscu nazwę wydawcy. Imię i nazwisko Autora recenzji oraz miasto, w którym pracuje — na końcu tekstu z prawej strony.

4. Teksty do działu „Kronika” zawierają tytuł (na osi); podpis Autora jak w recenzji.

5. Wspomnienia pośmiertne: w tytule imię i nazwisko osoby, której tekst dotyczy, pod nim w nawiasach dokładne daty życia; podpis Autora jak w recenzji.

6. Przypisy następują w maszynopisie po tekście zasadniczym, od nowej strony. Numery przypisów należy umieszczać we frakcji górnej, bez nawiasów lub kropek, w wierszu z wcięciem akapitowym. Odnośniki do przypisów w tekście są umieszczone przed kropką kończącą zdanie (z wyjątkiem, gdy kończy je skrót: w. — wiek lub r. — rok) albo przed przecinkiem wewnątrz zdania (z wyjątkiem, gdy muszą być umieszczone między słowami, których nie oddziela przecinek).

7. W tekstach zasadniczych stosujemy ogólnie przyjęte skróty (np., itd., m.in., etc. oraz inne podobne), a także z reguły: r. (rok) i w. (wiek), inne zaś w miarę potrzeby. Nazwy miesięcy podajemy cyfrą rzymską, wówczas gdy występują wraz z dniem i rokiem (bez oddzielających je kropek), w innych przypadkach w ich brzmieniu słownym (16 V 1935; 16 maja; w maju 1935 r.).

8. W przypisach stosujemy skróty jak w punkcie 7. oraz te, które znajdują się w zamieszczonym poniżej wykazie; dopuszczalne są także inne skróty, przyjęte w historycznych opracowaniach specjalistycznych, jednak z wyjaśnieniem ich znaczenia przy pierwszym przypadku zastosowania. Tytuły czasopism i serii wydawniczych piszemy w cudzysłowie; po tytule publikacji zamieszczonej w opracowaniu zbiorowym piszemy po przecinku — w: (bez nawiasów prostokątnych). Tomy, roczniki, zeszyty, numery i części periodyków i innych publikacji podajemy cyframi arabskimi.

9. Wszystkie nadesłane do redakcji teksty, odbiegające swoją zewnętrzną formą od powyższych zasad, będą zwracane Autorom do właściwego przygotowania i ponownego przepisania.

**POLSKA AKADEMIA NAUK
INSTYTUT HISTORII**

KWARTALNIK HISTORYCZNY

Założony przez Xawerego Liskego
w 1887 roku

**ROCZNIK CIV
1997**

2

WYDAWNICTWO NAUKOWE *Semper*
Warszawa 1997

KOMITET REDAKCYJNY

Jacek Banaszkiewicz, Marian Biskup, Stanisław Bylina, Adam Galos, Antoni Gąsiorowski, Aleksander Gieysztor, Magdalena Hułas (sekretarz), Jerzy Jedlicki, Marcin Kamler, Wojciech Kriegseisen (zastępca redaktora), Czesław Madajczyk, Jerzy Michalski (redaktor), Roman Michałowski (zastępca redaktora), Jan Molenda, Edward Potkowski, Henryk Samsonowicz, Jacek Staszewski, Józef Szymański, Stanisław Trawkowski, Roman Wapiński, Romuald Wojna (zastępca redaktora), Andrzej Wyczański, Jerzy Wyrozumski

ADRES REDAKCJI

Instytut Historii PAN
00-272 Warszawa, Rynek Starego Miasta 29/31, tel. 31-02-61
e-mail: ihpanext@warman.com.pl

Adiustacja: Dorota Mazek

© Copyright by
Instytut Historii Polskiej Akademii Nauk and Wydawnictwo Naukowe *Semper*
Warszawa 1997

© All rights reserved.
No part of this book may be reproduced,
stored in a retrieval system,
or transmitted, in any form or by any means
without the prior permission of the publishers,
Instytut Historii Polskiej Akademii Nauk and Wydawnictwo Naukowe *Semper*

© Wszelkie prawa zastrzeżone.
Przedruk lub odtwarzanie fragmentów tej publikacji
w mediach każdego rodzaju
wymaga pisemnego zezwolenia
Instytutu Historii Polskiej Akademii Nauk oraz Wydawnictwa Naukowego *Semper*

Publikacja dofinansowana przez Komitet Badań Naukowych

Skład komputerowy:
SOFT EDITION
ul. Umińskiego 1/44, 03-983 Warszawa
tel. 671 38 75

Wydawca:
WYDAWNICTWO NAUKOWE *Semper*
ul. Bednarska 20 a, 00-321 Warszawa
tel. 635 49 73
e-mail: semper@rubikon.net.pl
<http://www.rubikon.net.pl/semper/>

PL ISSN 0023-5903
Nr indeksu 363103

SPIS TREŚCI

Krzysztof Chłapowski, Spór o kupno dóbr żywieckich przez królową Konstancję w latach 1624–1631	3
Robert Kościelny, Nietolerancyjność tolerancyjnych: uwagi na marginesie pracy <i>Mysł ariańska w Polsce XVII wieku</i>	15
Dariusz Łukasiewicz, Nowa analiza „Czarnego Rejestru”. Studium źródłoznawcze	31
Andrzej Wierzbicki, Wokół „czarnej legendy” historiografii krakowskich konserwatywistów	63

PRZEGLĄDY — POLEMIKI — PROPOZYCJE

Klementyna Żurowska, Teresa Rodzińska-Choraży, Ostrów Lednicki — czyli dla kogo zagadka?	89
Przemysław Urbaniczyk, Czyj jest Ostrów Lednicki?	103

ARTYKUŁY RECENZYJNE I RECENZJE

Jerzy Serczyk, Nowa interpretacja stosunków między Rosją, Prusami/Niemcami i Polską. W związku z książką Martina Schulze Wessela, <i>Russlands Blick auf Preussen. Die polnische Frage in der Diplomatie und der politischen Öffentlichkeit des Zarenreiches und des Sowjetstaates 1697–1947</i>	109
--	-----

*

T. Michałowska, Średniowiecze — Edward Potkowski	115
H. Grala, Iwan Michajłow Wiskowatyj. Karjera gosudarstwiennogo diejatiela w Rosji XVI w. — Frank Kämpfer	119
T. Makowski, Poselstwo Jerzego Ossolińskiego do Rzymu w roku 1633 — Janusz Tabir	122
Metropolen im Wandel. Zentralität in Ostmitteleuropa an der Wende vom Mittelalter zur Neuzeit. Hrsg. von Evamaria Engel, Karen Lambrecht und Hanna Nogossek — Andrzej Wyrobisz	124
E. Budruss, Die französische Deutschlandpolitik 1756–1789 — Jerzy Michalski	128
Ständefreiheit und Staatsgestaltung in Ostmitteleuropa. Übertationale Gemeinsamkeiten in der politischen Kultur vom. 16–18. Jahrhundert, hrsg. J. Bahlcke, H.-J. Bömelburg, N. Kersken — Marian Józef Ptak	131
Acta Nuntiaturae Polonae, t. LVII: Achilles Ratti (1918–1921), edidit S. Wilk SDB — Almut Bues	134
O. S. Czarnik, Ideowe i literackie wybory „Robotnika” w latach 1918–1939 — Krzysztof Dunin-Wąsowicz	137
A. Kolańczuk, Internowani żołnierze armii UNR w Kaliszu 1920–1939 — Maciej Zygmąński	139

J. K r a s u s k i , Ruch ludowy wobec szkolnictwa i oświaty wiejskiej w Polsce w latach 1939–1949 — Stefan M o ż d ż e Ń	143
L. B e l z y t , Między Polską a Niemcami. Weryfikacja narodowościowa i jej następstwa na Warmii, Mazurach i Powiślu w latach 1945–1960 — Piotr M a d a j c z y k	149

KRONIKA

Interdyscyplinarne badania nad czarownicami. Konferencja naukowa w Stuttgarcie, 7–9 III 1996. — Edward P o t k o w s k i	153
Rewolucja czy praca organiczna drogami do niepodległości. Konferencja Polskiego Towarzystwa Historycznego w 150-lecie wydarzeń 1846 r. — Marian D r o z d o w s k i	155
„Samomodernizacja społeczeństw w XIX wieku”. Sesja naukowa w Instytucie Historii UAM — Przemysław M a t u s i k	158
„Polskie badania dziejów Białorusi w okresie międzywojennym”. Konferencja naukowa w Instytucie Historii PAN, 26–27 marca 1996 r. — Tadeusz E p s z t e i n	160
Kongres Międzynarodowej Komisji Historii Porównawczej Kościołów (CIHEC) w Lublinie. „Chrześcijaństwo w Europie Środkowo-Wschodniej i jego związki z Zachodem i Wschodem” — Grzegorz G ł u c h i n	161

IN MEMORIAM

Prof. Jerzy Ochmański (1933–1996) — Dariusz M a t e l s k i	173
---	-----

LISTY DO REDAKCJI

Redakcja Kwartalnika Historycznego — Anna G r z e ś k o w i a k - K r w a w i c z	175
---	-----

CONTENTS

Krzysztof C h ł a p o w s k i , A Controversy concerning the Purchase of the Żywiec Estates by Queen Konstancja in 1624–1631	3
Robert K o ś c i e l n y , The Intolerance of the Tolerant: Remarks concerning <i>Mysł arianiska w Polsce</i> (Arian Thought in Poland)	15
Dariusz Ł u k a s i e w i c z , A New Analysis of the „Black Register”. Study of a Source.	31
Andrzej W i e r z b i c k i , Concerning the „Black Legend” of the Historiography of Cracow Conservatives	63
REVIEWS — POLEMICS — PROPOSITIONS	89
CRITICAL ARTICLES — REVIEWS	109
CHRONICLE	153
IN MEMORIAM	173
ANNOUNCEMENTS	175

WYKAZ SKRÓTÓW

AAN	– Archiwum Akt Nowych
AGAD	– Archiwum Główne Akt Dawnych
Bibl. Czart.	– Biblioteka i Archiwum Czartoryskich w Krakowie
Bibl. Kórn.	– Biblioteka Kórnicka PAN
Bibl. Nar.	– Biblioteka Narodowa w Warszawie
Bibl. Ossol.	– Biblioteka Zakładu Narodowego im. Ossolińskich we Wrocławiu
Bibl. Racz.	– Miejska Biblioteka Publiczna im. E. Raczyńskiego w Poznaniu
CAW	– Centralne Archiwum Wojskowe
cz.	– część
„Czasop. Prawno–Hist.”	– <i>Czasopismo Prawno–Historyczne</i> ”
ibid.	– ibidem
„Kwart. Hist.”	– „Kwartalnik Historyczny”
„Kwart. HKM”	– „Kwartalnik Historii Kultury Materialnej”
MGH SS	– <i>Monumenta Germaniae Historica Scriptorum</i>
MGH Script. rer. Ger.	– <i>Monumenta Germaniae Historica Scriptorum rerum Germanicarum</i>
MPH	– <i>Monumenta Poloniae Historica</i>
n.	– i następna (s. 53 n.)
nn.	– i następne (s. 53 nn.)
nr	– numer
op. cit.	– opus citatum
por.	– porównaj
przyp.	– przypis
„Przegl. Hist.”	– „Przegląd Historyczny”
PSB	– <i>Polski słownik biograficzny</i>
RAU	– Rozprawy Akademii Umiejętności
RDSG	– „Roczniki Dziejów Społecznych i Gospodarczych”
red.	– redaktor, redakcja
rkp.	– rękopis
RPAU	– Rozprawy Polskiej Akademii Umiejętności
SPPP	– <i>Starodawne Prawa Polskiego Pomniki</i>
SSS	– <i>Słownik starożytności słowiańskich</i>
„St. Źródł.”	– „Studia Źródłoznawcze”
sygn.	– sygnatura
t.	– tom
VL	– Volumina Legum
WAP	– Wojewódzkie Archiwum Państwowe
wyd.	– wydanie, wydawca
z.	– zeszyt
zob.	– zobacz

Warunki prenumeraty

Wpłaty na prenumeratę przyjmowane są na okresy kwartalne.

- W kraju
 - urzędy pocztowe oddawcze, właściwe dla miejsca zamieszkania lub siedziby prenumeratora, oraz doręczyciele w miejscowościach, gdzie dostęp do urzędu jest utrudniony;
 - dział kolportażu Wydawnictwa Naukowego Semper, ul. Bednarska 20A, 00-321 Warszawa, tel./fax: 635 49 73; wpłaty należy kierować na konto: PKO BP VII Oddział w Warszawie, Nr 10201071-109628-270-1 z zaznaczeniem na blankiecie przelewu tytułu czasopisma i okresu prenumeraty.

- Ze zleceniem wysyłki do innych państw:
 - dział kolportażu Wydawnictwa Naukowego Semper, ul. Bednarska 20A, 00-321 Warszawa, tel./fax: 635 49 73; wpłaty należy kierować na konto: PKO BP VII Oddział w Warszawie, Nr 10201071-109628-270-1 z zaznaczeniem na blankiecie przelewu tytułu czasopisma i okresu prenumeraty; dostawa odbywa się pocztą zwykłą w ramach opłaconej prenumeraty, z wyjątkiem zlecenia dostawy pocztą lotniczą, której koszt w pełni pokrywa zleceniodawca.

Cena w prenumeracie w 1998 roku w kraju wynosi **10 zł** za numer. Prenumerata ze zleceniem dostawy za granicę (pocztą zwykłą) jest w Europie o 100%, a w krajach pozaeuropejskich o 200% wyższa od krajowej.

Terminy przyjmowania przedpłat przez Wydawnictwo Naukowe Semper oraz przez Poczta Polską (tylko prenumerata krajowa):

- do 25 XI na I kw. roku następnego
- do 25 II na II kw.
- do 25 V na III kw.
- do 25 VIII na IV kw.

Wcześniejsze i bieżące numery można nabywać w Dziale Handlowym Wydawnictwa Naukowego Semper, ul. Bednarska 20A, 00-321 Warszawa, tel./fax: 635-49-73. Również można je zamawiać we Wzorcowni Ośrodka Rozpowszechniania Wydawnictw Naukowych PAN, Pałac Kultury i Nauki, 00-901 Warszawa oraz we wszystkich księgarniach naukowych i akademickich (cena 1 egz. w tych księgarniach może różnić się od ceny w Wydawnictwie).

Subscription orders (17 US\$ per copy, 68 US\$ per year) available through the local press distributors or through the Foreign Trade Enterprise ARS POLONA, 00-068 Warszawa, Krakowskie Przedmieście 7, Poland, or directly through

WYDAWNICTWO NAUKOWE SEMPER

ul. Bednarska 20A, 00-321 Warszawa, Poland
tel./fax: (48) (22) 635 49 73